

Hocam Tuğrul Taner

Ersan Akyıldız* / ersan@metu.edu.tr

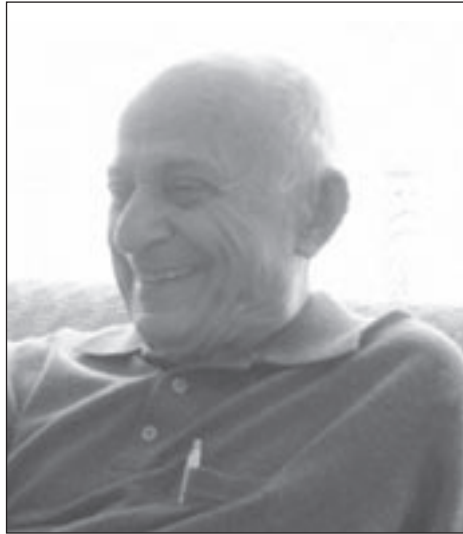
ODTÜ Matematik Bölümü'ne bilim adamı olmak için girmiştim. Hocalarımız içinde isimleri öne çıkan Cahit Arf ve Gündüz İkedâ dışında kısa boylu yüzü hep güleç bir hocamız vardı ki, o bize bir bilim adamının nasıl diğerlerinden farklı olduğunu gösteren çok iyi bir örnekti. Ne de olsa bilim adamı olacak bizler diğer insanlardan farklı olmalı ve farklı davranmalıydık duygusu vardı içimizde. İşte bu farklılığı en iyi gösteren de Tuğrul hocaydı, o dalgın yürüyüşü ve unutkanlığı ile bölüm içinde dikkatimizi çeker ve biz de ona özenirdik.

Matematik Bölümü 1'inci sınıf öğrencisi olarak 1969-1970 akademik yılı sonbahar döneminde "Abstract Mathematics I" dersinin hocası bu güleç bilim insanını Tuğrul Taner Hocaydı. Sınıfa ilk girdiğinde sorduğu birinci soru, kimler matematik bölümünü ilk tercih olarak seçerek geldikleri oldu. Sınıfta sanırım 3 kadar parmak kalktı ve bunlardan biri de bendim. Dersten sonra bizlerle görüşmek istediğini söyledi. Bu dersi ilk başladığı günden son verildiği güne kadar büyük bir merak ve heyecanla sanki bir dizi filmi seyrediyormuşum gibi takip etmiştim. Matematik'in gizemi, sayıların büyüğü ve hipotezlerden sonuçlara varmak için kullandığımız yöntemler beni âdeta başka bir dünyaya götürüyordu. Bu süreç ilkbahar döneminde de kendisinden aldığımız "Abstract Mathematics II" dersiyle devam etti.

Bu derslerin akıcılığı ve yarattığı merak duygusu beni hayatım boyunca etkilemiştir. Matematiği olmayı seçmekle ne kadar isabetli bir karar vermiş olduğumu bu dersler sayesinde bir kere daha içimde hissetmişimdir. Diğer taraftan, dalgınlığı ve

unutkanlığı bir bilim insanının yaşamının birer parçası olarak gören bizler, bu davranışları Tuğrul hocadan örnek alarak sergilerdik ve bundan da büyük mutluluk duyardık.

"Abstract Mathematics" dersini (o zamanki adıyla M-13), şimdiki adı Arf Amfisi olan sınıfta yaklaşık 40 kişiyle alırdık. Tuğrul Hoca dersi tahtada anlatırken sürekli hareket halinde tahtanın bir ucundan diğer ucuna elinde sigarasıyla gider gelirdi. 50 dakikalık bir derste sanırım ortalama iki sigara içerdi, bizler de oturduğumuz sıralardan ona katılırdık. Sigara içmek, dumanını üfürmek ve o dumanın altında gözlerimizi kırparak düşünmek o zamanlar bizim için bilim adamı olmanın bir parçasıydı. Biz bunu amfideki yerlerimizde oturarak, Tuğrul Hoca da tahtada yaşayarak yapardı.

Tuğrul Hoca'dan diğer ders alışım 3'üncü sınıfta 5-6 kişiyle birlikte "Lebesgue Measure Theory" dersi olmuştur. Artık ben 3'üncü sınıfta ne tür matematik yapacağımı belirlemiştim ve ilgi alanım içinde olmayan derslere fazla önem vermiyordum. Tuğrul hocanın bu dersi de benim ilgi alanımda değildi, ama işler hiç de öyle

olmadı. Analizi sevmeyen Ersan burada da bir hocanın bir dersi öğrencisine nasıl sevdirebileceğinin somut bir uygulamasını gördü. Tuğrul Hoca eline aldığı konuyu öyle bir özümsemişti ki bunu mutlaka içinden çıkartıp öğrencilerine aktarması gerekiyordu. İşte bu derste biz bu özümsemenin sevilmeyen bir konunun dahi nasıl sevdirebileceğini somut bir şekilde yaşadık. Ben sadece bu dersi anlamakla kalmadım, "Calculus" derslerimizde, eğrilerin uzunluğu, alan ve hacim hesaplarında kullandığımız Riemann integrallerinin nasıl soyutlaştırılabileceğini ve daha geniş bir perspektiften bakılarak özelleştiril-

* Uygulamalı Matematik Enstitüsü Müdürü.

Tuğrul Taner ve Hüseyin Demir

diklerini gördüm. Bu bakış matematiğin büyüsunü ve gücünü göstermesi açısından benim için son derece önemliydi. Bunu bana matematik bölümüne girdiğim ilk günden itibaren yaşatanların başında Tuğrul Hoca gelir.

ODTÜ Matematik Bölümü'nden 1973'te mezun olduktan sonra yurtdışı doktora çalışmalarımı yapıp tekrar ODTÜ'ye 1978'de döndüm. Tuğrul Hoca artık benim bir meslektaşımı.

Bu dönemde İngilizce kitapların pahallığı ve ülkenin dövize olan ihtiyacı nedeniyle bizler "Calculus" dersinde Tuğrul Hoca'nın yazdığı incecik (yaklaşık 60 sayfa sanırım) "Calculus I" ve "Calculus II" kitaplarını okutuyorduk. Matematikte sanırım en fazla kitap "Calculus" konusunda yazılmıştır. Ben 30 yıllık meslek hayatımda "Calculus" dersini Tuğrul Hoca'nın yazdığı kitap gibi ne 1 cümle fazla ne de 1 cümle eksik yazılmış bir kitaba rastlamadım. Dizisel yaklaşım ile "Calculus" dersini ele almış ve mükemmel bir şekilde tüm konuları yaklaşık toplam 120 sayfalık 2 kitapta toplamıştı. Aynen ders anlatışındaki akıcılık ve büyü bu kitabında da vardı. Bu durum öğrencisi olmuş benim için hiç de şaşırtıcı değildi. Bu kitapları birkaç kez büyük bir zevkle derslerimde kullandım, öğrencilerimize okuttum.

YÖK'ün gelmesiyle ODTÜ sıkıntılar içine girmiş hepimizi tedirgin eden olaylar başlamıştı, bu nedenle ODTÜ'den 1983'te ayrılarak yurtdışına gittim ve Tuğrul Hoca'yla uzun bir süre yollarımız kesişmedi. Yollarımız kesiştiğinde kendisi Kıbrıs'ta ders veriyordu.

Tuğrul Hoca'nın bence ülkemiz matematiğine yaptığı en büyük katkı, matematiği topluma sevdirmesi, özellikle de fen lisesi mezunu olan kabili-

Arka sıra: Bedri Süer, Hüseyin Demir, Tuğrul Taner, İsmet Olcay. Ön sıra (bebekleri saymadan): Yüksel Süer, İsmet Olcay'ın eşi, Saliha ve Şükrü Taner, ?, Münevver Demir

yetli öğrencileri matematik yapmalarına ikna ederek matematik bölümüne kazandırmasıdır.

Son olarak ODTÜ Matematik Bölümü 2010 yılbaşı partisinde görüşmüştük. Ayvalık'ı ve yazlık evini çok sevdiğini biliyorduk, benim de tabiatla uğraştığımı, sebze, meyve yetiştirdiğimi öğrenice çok mutlu olmuş ve Ayvalık'ta 2011 yazında buluşmak için sözleşmiştik. Ne yazık ki o sözünü tutamadı, ama ben onun yaşadığı o mekânı bu yaz ziyaret ederek sözümü tutacağım...

Sevgili hocamızın öğrencisi olmanın gururunu yaşıyor, onu minnetle anıyor, ailesi başta olmak üzere, yakınlarına, tanıyanlarına ve matematik topluluğuna baş sağlığı diliyorum.

Cemal Koç ve Tuğrul Taner